

Manuscrit du tome du Mishné Tora dont est extrait notre passage (XVe siècle, Italie)

Maïmonide inquisiteur

Les juifs infréquentables

A rebours de l'image de l'humaniste éclairé qui est parfois véhiculée à son propos, Maïmonide se révèle ici d'une extrême sévérité à l'égard de certaines catégories de ses coreligionnaires.

Un propos à nuancer cependant en regard du distinguo qu'effectue Maïmonide entre les idéologues et le simple peuple.

משנה תורה להרמב"ם הלכות תשובה פרק ג'

יד ואלו שאין להן חלק לעולם הבא, אלא נכרתין ואובדין, ונידונין על גודל רשעם וחטאתם, לעולם ולעולמי עולמים: המינים, והאפיקורוסים, והכופרים בתורה, והכופרים בתחיית המתים, והכופרים בביאת הגואל, והמשומדים, ומחטיאי הרבים, והפורשים מדרכי ציבור, והעושה עבירות ביד רמה בפרהסיא כיהויקים, והמוסרים, ומטילי אימה על הציבור שלא לשם שמיים, ושופכי דמים, ובעלי לשון הרע, והמושך עורלתו.

כו במה דברים אמורים שכל אחד מאלו אין לו חלק לעולם הבא, בשמת בלא תשובה. אבל אם שב מרשעו, ומת והוא בעל תשובה--הרי זה מבני העולם הבא, שאין לך דבר שעומד בפני התשובה: אפילו כפר בעיקר כל ימיו, ובאחרונה שב-יש לו חלק לעולם הבא

משנה תורה להרמב"ם הלכות ממרים פרק ג'

ג אבל בני אותן הטועים ובני בניהם, שהדיחו אותם ונולדו במינות, וגידלו אותן עליו--הרי הן כתינוק שנשבה לבין הגויים וגידלוהו הגויים על דתם, שהוא אנוס [...] לפיכך ראוי להחזירן בתשובה, ולמשוך אותם בדרכי שלום, עד שיחזרו לאיתן התורה [...]

Maïmonide, Michné Tora, lois sur le repentir, chapitre 3

§14 Voici ceux qui n'ont pas part au monde qui vient mais sont retranchés et annihilés et jugés sur l'éminence de leur méchanceté et de leur faute, à jamais.

Les sectaires, les hérétiques, ceux qui nient la Tora, ceux qui nient la résurrection des morts, ceux qui nient la venue du Sauveur, les apostats, ceux qui font fauter les autres, ceux qui s'écartent de la communauté, celui qui transgresse en public et avec fierté comme [le roi] Yehoyakim, les dénonciateurs, ceux qui tyrannisent le peuple dans leur propre intérêt, les assassins, les médisants et ceux qui défont leur circoncision. (Maïmonide détaille ensuite els critères qui définissent chacune de ces vingt-quatre catégories)

§26 Tout cela ne s'applique que dans le cas où l'individu serait décédé sans s'être repenti. S'il s'est repenti avant de mourir, il a bien part au monde qui vient car rien ne résiste au repentir. Même s'il a nié les fondements toute sa vie durant et qu'il s'est ultimement repenti, il a part au monde qui vient.

Maïmonide, Michné Tora, lois sur les mécréants, chapitre 3

§3 En revanche, les enfants et les petits-enfants de ceux qui se leurrent, qui sont nés et ont été élevés dans l'hérésie et ont été contraints par leurs parents, on les considère comme un enfant kidnappé, contraint et forcé. [...] C'est pour cela qu'il faut les inviter au repentir et les faire revenir pacifiquement jusqu'à ce qu'ils s'agrippent au rocher de la Tora.

Source : <https://www.mechon-mamre.org/i/1503.htm>

Traduction: Ruben Honigmann